

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Український центр наукової медичної інформації

та патентно-ліцензійної роботи

(Укрмедпатентінформ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

ПРО НОВОВЕДЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

№ 346-2014

Випуск 9 з проблеми
«Соціальна медицина»
Підстава: рішення ПК
«Соціальна медицина»
Протокол №6 від 25.09.2014 р.

НАЧАЛЬНИКУ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ОБЛАСНИХ, СЕВАСТОПОЛЬСЬКОЇ ТА КИЇВСЬКОЇ
МІСЬКИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

УСТАНОВИ-РОЗРОБНИКИ:

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОПЕТРОВСЬКА
МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
МОЗ УКРАЇНИ»**

**УКРМЕДПАТЕНТІНФОРМ
МОЗ УКРАЇНИ**

АВТОРИ:

**Лехан В.М., д.мед.н., професор
Крячкова Л.В., к.мед.н., доцент
Борвінко Е.В., к.мед.н., доцент
Канюка Г.С., к.психол.н.**

м. Київ

«ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»

Автори: д.мед.н., професор Лехан В.М., к.мед.н., доцент Крячкова Л.В., к.мед.н., доцент Борвінко Е.В., к.психол.н. Канюка Г.С.

Установа – розробник: Державний заклад «Дніпропетровська медична академія МОЗ України».

Назва проблеми: формування професійних компетенцій керівників закладів охорони здоров'я.

Суть впровадження полягає у тому, що визначені фактори, які впливають на соціально-психологічні основи формування управлінських компетенцій необхідних для реалізації охороною здоров'я своїх основних цілей. Доведена роль особистісних характеристик та психологічних якостей керівників закладів охорони здоров'я, їх лідерських навичок у ефективності управлінської діяльності на шляху підвищення дієвості закладів охорони здоров'я.

Практичне призначення: Для впровадження у практику роботи управлінських структур охорони здоров'я обласних міських та районних державних адміністрацій, закладів охорони здоров'я пропонується організаційне рішення стосовно перегляду та оновлення базових управлінських компетенцій, якими повинен володіти керівник, щоб досягти ефективної діяльності як свого закладу так і системи охорони здоров'я в цілому. Рекомендується проводити удосконалення системи добору, підготовки і перепідготовки керівних кадрів з урахуванням їх психологічного портрету.

Дослідження виконане в рамках НДР «Наукове обґрунтування модернізації системи медичного обслуговування на регіональному рівні», № держреєстрації 0114U000928.

Актуальність проблеми обумовлена тим, що дієвість системи охорони здоров'я залежить не тільки від оптимальної організаційної структури надання медичних послуг, раціонального ресурсного забезпечення, а й від досконалості управління (лідерства), що визначає ефективність роботи закладів охорони здоров'я та здатність системи охорони здоров'я адаптуватися до вимог часу для

виконання основних цілей: здоров'я населення, фінансової справедливості, чутливості, структурної ефективності.

Інновація розробки полягає у тому, що вперше визначено соціально-психологічні фактори формування управлінських компетенцій керівників закладів охорони здоров'я, які сприяють підвищенню ролі керівництва у виконанні основних цілей системи охорони здоров'я.

Методика дослідження соціально-психологічних основ формування управлінських компетенцій керівників закладів охорони здоров'я передбачала психодіагностичне обстеження репрезентативної вибірки з 288 організаторів охорони здоров'я Дніпропетровської області за комплексом валідних методик (методики Т. Лірі; В. Смекала і М. Кучера; М. Вудкока і Д. Френсіса «Аналіз обмежень»; «Інтелектуальна лабільність»; КОЗ-1; короткого орієнтовного тесту). Більшість обстежених представляли вищий, стратегічний рівень управління (директора, головні лікарі та ін.) - 40,93 % та середній, тактичний рівень управління (заступники головних лікарів, заступники директорів та ін.) - 40,57 %; 18,51 % – представники оперативного, технічного рівня управління (керівники організаційно-методичних, інформаційно-аналітичних відділів, лікарі – статистики та ін.). Середній вік обстежених складав $51,08 \pm 0,65$ років ($M \pm m$). В дослідженні прийняли участь 61,46 % жінок та 38,54 % чоловіків, що в кількісному та якісному складі відповідає розподілу за віко-статевими характеристиками у генеральній сукупності.

Одержані результати дозволяють стверджувати, що вимоги до керівників закладів охорони здоров'я доцільно розглядати з позицій компетентісного підходу, який відбиває їх здатність застосовувати знання, вміння та особистісні якості для успішної діяльності у сфері управління. Виділено чотири основні групи компетенцій, оволодіння якими сприяє виконанню системою охорони здоров'я її основних цілей, зокрема: галузеві компетенції; менеджерські (фахові) компетенції; підприємницькі (ділові) компетенції; особистісні та міжособистісні компетенції.

Дослідження психологічного портрету організаторів охорони здоров'я показало, що не зважаючи на розвинені комунікативні (66,39 % обстежених) та

організаторські здібності (83,93 %), відносно задовільні інтелектуальні характеристики у керівників закладів охорони здоров'я переважає особистісна спрямованість в роботі (47,41 % обстежених), зміщені акценти на досягнення особистісних цілей, реєструється велика кількість та інтенсивність обмежень управлінської діяльності (у 90,23 % керівників в середньому $4,64 \pm 0,1$ обмеження), пусковим серед яких є несформованість навичку вирішення проблем. У міжособистісних відносинах керівників їх авторитарність (38,1 %) поєднуються з альтуїстичністю і співчуттям (41,27 %), однак у кожного п'ятого (18,25 %) виявлено негативний результат за напрямком дружелюбності.

Факторний аналіз дозволив виявити низку соціально-психологічних параметрів, що забезпечують формування комплексу управлінських компетенцій, необхідних для успішного виконання основних завдань та досягнення цілей системи охорони здоров'я. Вони були згруповані у чотири основні фактора: орієнтація на виконання поставлених цілей (39,4 %), лідерство (14,6 %), соціальна орієнтація (6,8 %) та безперервний професійний розвиток (4,8 %). Отже управлінські компетенції керівників закладів охорони здоров'я на 65,6 % формуються під впливом даних факторів як за рахунок природних здібностей управлінців, так і під цілеспрямованим впливом самої особистості (самовдосконалення, самонавчання, самоменеджмент) і за допомогою системи до- та післядипломної освіти.

Висновок. Ефективність матеріалізації даної технології полягає у тому, що існує тісний взаємозв'язок між соціально-психологічними характеристиками організаторів охорони здоров'я, які є основою необхідних управлінських компетенцій, та роллю керівництва у виконанні основних цілей системи охорони здоров'я. Зміцнення керівництва на підставі формування у керівників різних рівнів необхідних професійних компетенцій є важливим кроком в напрямку досягнення більшої продуктивності та оперативності діяльності як окремого закладу охорони здоров'я так і системи в цілому, що в кінцевому рахунку сприятиме поліпшенню здоров'я населення.

За додатковою інформацією з даної проблеми звертатися до укладачів листа. Особа для контакту: Крячкова Лілія Вікторівна, тел. 095-401-15-65